

DE KLEINE ALK

contactorgaan Vogelwerkgroep
Alkmaar en omstreken

verschijnt vier maal per jaar

Redactie

Tom Damm (06) 42 12 26 10

Arie de Wit

Beeldredactie

Jan Stok (072) 511 65 20

Redactieadres

redactiekleinealk@vwg-alkmaar.nl

Vaste medewerkers

Bert de Haan

Mona Osman

Wim Schols

Pierre van der Wielen

Vormgeving

Peter van Brandwijk (072) 515 84 96

Verspreiding

Connie Wubbels (072) 515 05 61

Peter de Greeuw (072) 561 80 50

Bestuur

Voorzitter

Martin Eijtinger (06) 51 11 42 47

voorzitter@vwg-alkmaar.nl

Secretaris

Maarten Platteeuw, (072) 561 73 94

secretaris@vwg-alkmaar.nl

Kotterstraat 40, 1826 CE Alkmaar

Penningmeester, ledenadministratie

Peter van den Berg (06) 46 42 85 83

Oranjelaan 65, 1815 JR Alkmaar

penningmeester@vwg-alkmaar.nl

Lid

Rob Struyk (072) 515 04 82

Peter de Greeuw (072) 561 80 50

Voorplaat: Kleine Alk, Frits-Jan Maas

IJsvogelwerkgroep

contactpersoon Rutger Polder,

1815JK232@hetnet.nl,

(072) 511 99 39

Roofvogelwerkgroep

contactpersoon Dook Vlugt,

d.vlugt@quicknet.nl,

(072) 589 77 78

Lid worden

Het lidmaatschap van onze vereniging bedraagt slechts € 20,00 per jaar. Hiervoor ontvangt u viermaal per jaar ons blad De Kleine Alk en bent u van harte welkom op de door ons georganiseerde activiteiten, waaronder lezingen en excursies. Als welkomstgeschenk ontvangt u tevens het boek 'Broedvogels van het stedelijk gebied van Alkmaar' (t.w.v. € 12,50).

Lid wordt u door € 20,00 over te maken op Gironummer NL25 TRIO 0379 6386 73 t.n.v. VWG Alkmaar e.o. en door tevens een mail te sturen naar Peter van den Berg, penningmeester@vwg-alkmaar.nl, met uw naam, adres, telefoonnummer en e-mail-adres.

Ook adreswijzigingen kunt u doorgeven aan Peter.

in dit nummer

pagina 3

- ▼Een klein wonder

Martin Eijtinger

pagina 4

- ▼Waar halen de Grote Sterns uit De Putten hun eten vandaan?

Ruben Fijn
& Maarten Platteeuw

pagina 7

- ▼IJsvogels in ons werkgebied in 2019

Rutger Polder

pagina 10

- ▼Wetenswaardig? (7)

Ruud Costers

pagina 13

- ▼Boekbespreking: *A Short Philosophy of Birds*

Arie de Wit

pagina 14

- ▼Raadselvogel van Wim

Wim Schols

pagina 15

- ▼*Communicatie & Actualiteiten*

- ▼Van Het Bestuur

Het Bestuur

pagina 16

- ▼Van de penningmeester

- ▼Lezingen

Peter van den Berg
Peter van den Berg &
Peter de Greeuw

pagina 19

- ▼Excursienieuws

Bert de Haan

pagina 20

- ▼Haal de Smient van de vrijstellingenlijst!

SVN

pagina 22

- ▼Biodiversiteitsjaar Alkmaarderhout

Pieter Korstanje

pagina 23

- ▼Leerling/assistent vormgever gezocht

Het Bestuur

pagina 24

- ▼Watervogeltellingen en -cursus

- ▼Waarnemingen november 2019 t/m januari 2020

Tom Damm
Pierre van de Wielen

pagina 28

- ▼Ogrut 57: PFAS

Arie de Wit

Kopijsluitingsdatum nr. 2: 1 mei 2020

Vooraf: Een klein wonder

Het wordt een vroeg voorjaar. De planten zitten in de knop en van onze Hortensia's (*Hydrangea*) zijn de knoppen al uitgelopen. Ook de vogels laten zich horen door de hoge temperaturen deze winter. Je ziet bv. de eenden al onrustig worden. Met name van de woerd word het kleurenkleed kleuriger om de vrouwtjes te behagen.

Het afgelopen jaar was ik in de tuin bezig en de woerden waren druk bezig om een vrouwtje te vinden met wie er een kon paren. Kennelijk is er een overschot aan mannetjes, want er vlogen wel drie mannetjes achter een vrouwtje aan. Nu heb ik begrepen dat een paring bij eenden niet simpel is gezien de vorm van de penis.

Het vrouwtje had duidelijk geen zin in seks, in plaats van opwinding vertoonde zij angst voor de zich opdringende mannetjes. En plotseling gebeurde er een klein wonder.

2020 is het jaar van de Wilde Eend.

Foto: Rob Struyk

Ik stond het schouwspel wijdbeens gade te slaan. Het vrouwtje waggelde snel op mij toe en ging tussen mijn beide benen staan. Met haar kop naar voren begon zij te blazen naar haar belager, die niet dichterbij durfde te komen wegens een grote man.

Ik stond in twijfel. Wat te doen? De natuur zijn gang laten gaan door mij voorzichtig terug te trekken of actief de woerd verjagen? Ik besloot tot het laatste. Het vrouwtje keek mij aan en wendde de steven. Op naar het volgende avontuur.

Martin Eijtinger, voorzitter Vogelwerkgroep Alkmaar e.o.

Waar halen de Grote Sterns uit De Putten hun eten vandaan?

Ruben Fijn & Maarten Platteeuw

Inleiding

Grote Sterns zijn kenmerkende broedvogels van de Nederlandse kust met een zeer interessante ecologie. Het zijn, met name tijdens het broedseizoen, uitgesproken voedspecialisten die hun kuikens voeren met een mix van Zandspiering en haringsoorten (o.a. Courtens *et al.* 2017). Meestal beginnen ze het broedseizoen met het aanbrengen van kleine Zandspieringen waarna rap wordt overgestapt op steeds groter wordende haringachtigen. De strategie hoe ze hun kuikens van voldoende energie kunnen voorzien, is onderwerp geweest van vele studies en heeft fascinerende resultaten opgeleverd. De proefschriften van Jan Veen, Eric Stienen en recent onderzoek in het Deltagebied zijn de moeite waard om te lezen (Veen 1977, Stienen 2006, Courtens *et al.* 2017, Fijn *et al.* 2017).

Kolonies

Maar ook het broedgedrag van de soort is uniek voor kustbroedvogels in Nederland. Ze broeden slechts in een klein aantal kolonies in Nederland, maar wel met enorme aantallen op een klein oppervlak. Vijf nesten op een vierkante meter is eerder regel dan uitzondering en op Texel broedden bijvoorbeeld in 2019 bijna 6.500 paar in het Wagejot, een minuscule natuurgebiedje aan de oostkant van het eiland. Ook binnen het werkgebied van de Vogelwerkgroep Alkmaar e.o. kun je een dergelijk spektakel aanschouwen: in De Putten bij Camperduin broedden in 2019 3.500 paar Grote Sterns. Deze vogels zijn allemaal afhankelijk van de aangrenzende Noordzee om voedsel te zoeken, want in tegenstelling tot bijvoorbeeld Visdieven en Kokmeeuwen, die ook in De Putten broeden, foerageren Grote Sterns uitsluitend in een mariene omgeving, meestal tussen de 25 en 30 km (maximaal 60) van de kolonie (o.a. Fijn *et al.* 2017).

Veranderingen en bestaand onderzoek

Maar aan de zee kant van De Putten verandert een hoop. Zandwinning, visserij en de ontwikkeling van windmolens in zee zorgen ervoor dat het leefgebied van de Grote Sterns ingrijpend wordt veranderd. De vraag is echter of, en zo ja in welke mate, al deze veranderingen negatief zijn voor de soort. In diverse literatuurbronnen wordt gesuggereerd dat Grote Sterns gevoelig zouden zijn voor de aanwezigheid van offshore windparken en dat ze die zouden vermijden (o.a. Dierschke *et al.* 2016). Omdat de Grote Stern zo'n grote foerageerrange heeft, overlappen de voor de Nederlandse kust aanwezige en nog geplande windparken in sterke mate met het foerageergebied van vele grote kolonies. Het is dus niet uitgesloten dat de hoeveelheid beschikbaar foerageerhabitat voor broedende sterns zou kunnen afnemen.

Om de omvang en de effecten van dit eventuele habitatverlies door te kunnen rekenen op populatieniveau heeft Rijkswaterstaat een onderzoeksprogramma in het leven geroepen: het Wind Op Zee Ecologisch Programma (Wozep). Binnen het Wozep is geprobeerd om de effecten van de geplande offshore windparken door te rekenen, specifiek voor populaties Grote Sterns in Nederland. Helaas bleek dit niet goed mogelijk, omdat het gebiedsgebruik van foeragerende Grote Sterns in de broedtijd niet goed bekend was, even-

min als enkele cruciale populatie-dynamische parameters (zoals de jaarlijkse overleving en de dispersiekracht, een maat voor hoe makkelijk individuele vogels van kolonie wisselen).

Nieuw onderzoek

In 2019 is Bureau Waardenburg (Culemborg), samen met het Instituut voor Natuur en Bos Onderzoek (Brussel), door Rijkswaterstaat gevraagd om in De Putten onderzoek te doen naar het foeragegedrag van Grote Sterns. Deze relatief nieuwe kolonie is vooral uitgekozen omdat de reeds bestaande, 'oude' windparken (OWEZ: Offshore Windpark Egmond aan Zee en PAWP: Prinses Amalia Wind Park) in ieder geval theoretisch binnen de foerageerrange van deze kolonie liggen. Daarnaast gaan ook diverse databestanden met waarnemingen van geringde vogels geanalyseerd worden, teneinde de jaarlijkse overleving van juveniele en adulte Grote Sterns in kaart te brengen en daarnaast inzicht te krijgen in de 'verhuiskracht' van broedvogels. Een groot aantal leden van de vogelwerkgroep leest heel regelmatig kleurringen van Grote Sterns af en deze waarnemingen worden dus direct in dit onderzoek gebruikt.

Om de vraag te beantwoorden waar de Grote Sterns hun voedsel vandaan halen zijn in mei 2019 18 broedvogels in De Putten uitgerust met een GPS-logger. Deze kleine apparaatjes slaan op vaste tijdsintervallen een GPS-positie op, die vervolgens bij terugkomst in de kolonie kunnen worden uitgelezen. Deze loggertjes wegen maximaal 2,5% van het lichaamsgewicht van de vogels, een ongerief dat als acceptabel gezien wordt in de onderzoekswereld en binnen de Wet op de Dierproeven. Eerder onderzoek bij Grote Sterns heeft ook aangetoond dat vogels met een dergelijke belasting geen afwijkend foeragegedrag vertonen en ook succesvol jongen grootbrengen. Na ongeveer twee maanden valt deze GPS-logger af, waardoor de vogel alleen nog te herkennen is aan de kleurring die ook wordt meegegeven.

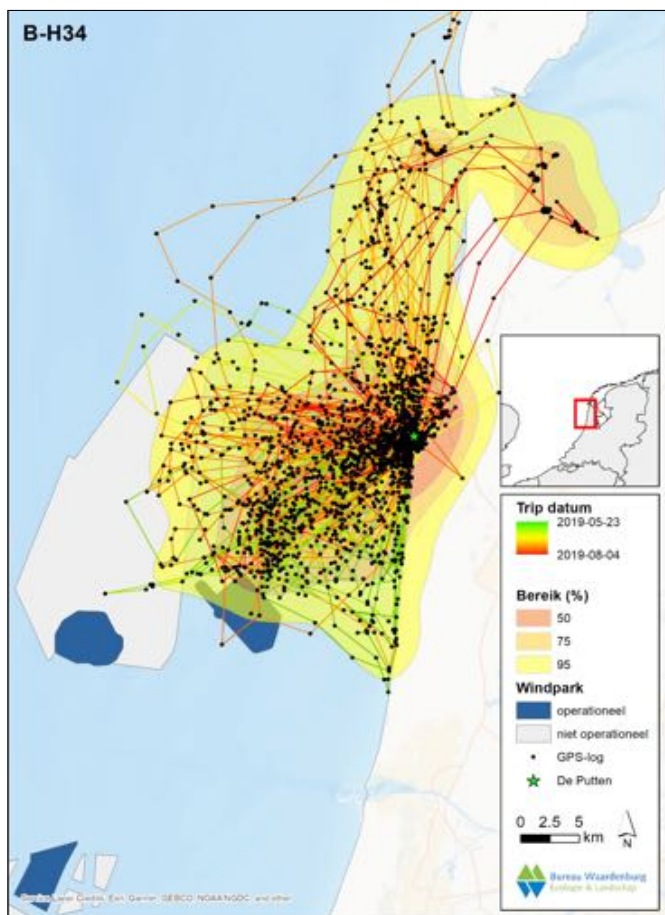

Grote Stern (Blauw-H04) met GPS-logger op de rug, vlak voor het vrijlaten in De Putten bij Camperduin.

Foto: Maarten Platteeuw

Resultaten

Grote Sterns uit De Putten bleken grofweg in een halve cirkel rond de kolonie te foerageren, gemiddeld tot op een afstand van ongeveer 20 km van de kolonie (voorbeeld van dergelijke individuele bewegingen in figuur 1). De gegevens laten als eerste indicatie zien dat sommige delen van het zeegebied aantrekkelijker zijn dan andere binnen deze halve cirkel, maar een nadere analyse moet uitwijzen wat de achterliggende redenen hiervan kunnen zijn. Ook werden heel regelmatig wat langere tochten gemaakt (met name aan het begin van de onderzoeksperiode toen de eieren nog niet uitgekomen waren), waarbij er ook rond Texel gefoeraard werd.

Figuur 1. Voorbeeld van het gebiedsgebruik van een Grote Stern uit De Putten met kleurring B-H34. De zwarte puntjes zijn de GPS-posities van de vogel en de gekleurde polygonen geven de dichtheid van punten aan. De bestaande windparken worden weergegeven met een donkerblauwe kleur, de geplande parken in grijs.

Vijf van de vogels die werden gevangen waren al eerder geringd. Twee werden in 2010 op Griend geboren, eentje in 2013 op Ameland, eentje in 2015 op Texel, en de vijfde had een Engelse ring om, maar helaas heeft de Engelse ringcentrale de details nog niet kunnen leveren. Dit hoge aantal geringde vogels is niet verwonderlijk gezien de pas recente ontstaansgeschiedenis van de kolonie in De Putten, maar laat ook zien dat de

kans op uitwisseling tussen kolonies heel groot is. Pas sinds 2016 wordt er op deze plek gebroed en nieuwe plekken worden vaak door relatief jonge vogels afkomstig uit verschillende kolonies ingenomen.

De eerste kaartbeelden van de vogels die we hebben gevangen in 2019 geven al veel informatie over het gebiedsgebruik van Grote Sterns uit De Putten. Voor conclusies ten aanzien van vermijding van windparken en eventuele effecten hiervan is het nog te vroeg. In 2020 en 2021 hopen wij nog meer gegevens te verzamelen om daarmee ook de invloed van jaarlijkse verschillen in weers- en voedselomstandigheden te kunnen ondervangen.

Meer informatie over dit project is te vinden op:

<https://www.noordzeeloket.nl/functies-gebruik/windenergie-zee/ecologie/wind-zee-ecologisch/>.

Referenties

- Courtens, W., H. Verstraete, N. Vanermen & E.W.M. Stienen 2017. *Faecal samples reveal the diet of breeding adult Sandwich terns* *Thalasseus sandvicensis* in Belgium and the southern part of the Netherlands. *Journal of Sea Research* 127: 182-193.
- Dierschke, V., R.W. Furness & S. Garthe 2016. *Seabirds and offshore wind farms in European waters: Avoidance and attraction*. *Biological Conservation* 202: 59-68.
- Fijn, R.C., J. de Jong, W. Courtens, H. Verstraete, E.W.M. Stienen & M.J.M. Poot 2017. *GPS-tracking and colony observations reveal variation in offshore habitat use and foraging ecology of breeding Sandwich Terns*. *Journal of Sea Research* 127: 203-211.
- Stienen, E.W.M. 2006. *Living with gulls. Trading off food and predation in the Sandwich Tern* *Sterna sandvicensis*. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen, ISBN: 90-367-2481-3.
- Veen, J. 1977. *Functional and casual aspects of nest distribution in colonies of the sandwich tern* (*Sterna s. sandvicensis*). Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.

R.C. Fijn (r.c.fijn@buwa.nl)

M. Platteeuw (maarten.platteeuw@rws.nl)

IJsvogels in ons werkgebied in 2019

Rutger Polder

Inleiding

Het was een zeer gunstige winter voor de enkele IJsvogels die in 2018 tot broeden kwamen. De juveniele beesten van 2018 hadden de territoria voor het uitzoeken en dat deden ze dan ook. In het vorige verslag schreef ik dat op de Hortus Alkmaar al weer snel in 2018 een paartje aanwezig was dat dit jaar twee broedsels grootbracht.

Het broeden verliep erg vreemd want na het tweede broedsel leek het stel zich onmiddellijk te installeren voor weer een nest. Het bleef echter heel lang bij balts en proef-nesten. De vogels waren niet schuw want vanuit de schuilhut konden vele bezoekers plaatjes maken terwijl de vogels vlak voor de hut zaten. Waarschijnlijk hebben de juvenielen uit het eerste nest de plaats ingenomen van de mogelijk gesneuvelde ouders? Wie zal het zeggen? Ze waren in ieder geval gewend aan activiteiten in de hut.

Werkzaamheden

De ijsvogelwerkgroep heeft op 1 dag wanden geschoond. Enkele zeer ijverige leden

Close-up van een man Ijsvogel.

Foto: Rutger Polder

hebben meer gedaan. Zo hebben Peter Stoop en Arjen Dekker op verschillende plekken in Heiloo, Alkmaar en Bergen wanden geschoond en zelfs nieuwe aangebracht. Gelukkig had dit ook resultaat. Peter heeft dit najaar een nieuwe wand aangelegd langs de Voert, waar het PWN herinrichting deed. Er zijn al Ijsvogels bij de wand gesig-naleerd.

Monitoring blijft een geduldig werk en meestal is het geen probleem om baltsende Ijsvogels in het begin van het seizoen te spotten, maar om te beoordelen of er echt jongen zijn grootgebracht is lastiger.

Resultaat

Baltsen is in ieder geval gezien in de Oudorperhout, de Egmonderhout, bij de gasfabriek en op de Hortus, terwijl er binnen de datumgrenzen waarnemingen zijn van de Groene Voet. Verder zijn buiten Alkmaar geldige waarnemingen bekend uit

het Rijk der Duizend Eilanden (Langedijk), Bergen, de Zeeweg in Heiloo en zijn er twee broedsels grootgebracht in Heerhugowaard.

Alkmaar had 6 territoria: Hortus Alkmaar, Egmonderhout, Oudorperhout, Rekerhout, De Groene Voet (30 mei zag Victor van der Valk een juveniel gevoerd door een oudervogel) en de gasfabriek (succesvol uitvliegen van 4 jongen). Alleen de paren in Oudorp en in de Rekerhout waren waarschijnlijk niet succesvol.

Heiloo: langs de Zeeweg op de vaste plek. Helaas is niet zeker of dit succesvol was.

Heerhugowaard: in het vroege voorjaar zagen Peter en ik Ijsvogels langs de watergang op de hoogte van de Woestijnvaraen, echter later niet meer. In de tuin van Cees Verkerke aan de Beukenlaan zijn twee nesten grootgebracht.

Langedijk: het eiland naast de Roerdomp leverde in ieder geval een territorium op met een waarschijnlijk broedsucces.

De broedgevallen van Castricum worden niet meer beschreven wegens de oprichting

Onderhoud ijsvogelwand door Peter Stoop.

Foto: Rutger Polder

van een eigen ijsvogelwerkgroep; de tabel geeft nu de totalen zonder Castricum en Limmen.

Hiermee komt het aantal op 10 territoria waarvan er in ieder geval 4 met zekerheid succesvol waren.

Noord-Holland

Het aantal waarnemingen in NH tussen 1 april en 15 mei 2019 was 326. Hiervan maar 9 in onze regio. De meeste waarnemingen kwamen uit Groot Amsterdam. In

Man Ijsvogel bij de broedwand van Hortus Alkmaar.

Foto: Rutger Polder

2018 waren in Noord-Holland in diezelfde periode 155 meldingen. Op de vinkenbaan in Castricum bleken in 2019 13 IJsvogels te zijn geringd; in 2018 waren het 14.

Aan de hand van de resultaten kom ik tot onderstaand overzicht.

Tabel 1. Overzicht territoria/broedparen per gemeente 2007-2019.

gemeente	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Alkmaar	2	5	3	1	2	1	2	3?	5	9	13	0	6
Heiloo	1	1			1				1	4	5	1	1
Bergen	1	1	1	1	1	1	1?	1	5	6	5	0	1
Heerhugowaard	3	5	2	2	1			1?	4	3	2	0	1
Langedijk	2	2			2	1	1	2	4	3	4	1	1
Obdam		1	1	?					1	1	2	0	
Totaal	9	15	7	4	7	3	4?	7?	20	26	31	2	10

Graag wil ik eenieder hartelijk bedanken die geholpen heeft met het onderhouden en maken van wanden, het doorgeven van waarnemingen en het monitoren en het insturen van foto's.

IJsvogelwerkgroep Alkmaar e.o.

R. Polder, Westerweg 232, 1815 JK Alkmaar

Wetenswaardig? (7)

De **Aalscholver** vertrok als broedvogel uit de Biesbosch nadat de **Zeearend** zich daar als broedvogel vestigde (het Vogeljaar 2019, nr.2).

Parkeenden vertonen meer wit in het verenkleed dan **Wilde Eenden** maar het onderscheid is niet altijd duidelijk. Het blijkt zelfs dat ogenschijnlijk zuivere **Wilde Eenden** volgens hun DNA toch **Parkeenden** zijn (Natura 2019, nr.4).

Een vrouwelijk jong uit het allereerste broedgeval in Nederland van de **Steppeliekenkief** in 2017 zorgde in 2019 voor het eerste broedgeval in Spanje. Twee jongen vlogen in Noordwest-Spanje uit (het Vogeljaar 2019, nr.3).

West-Europese **Grauwe Kiekendieven** vliegen jaarlijks tussen 35.000 en 88.000 kilometer, waarvan slechts 28 procent tijdens de trek naar en van de Sahel (Limosa 2019, nr.3/4).

Buizerds in de berm langs de snelweg geven de voorkeur aan het eten van de aldaar talrijke muizen boven de op de snelweg liggende verkeersslachtoffers (het Vogeljaar 2019, nr.3).

Buizerd, Kleimeer, 3 november 2018.

Foto: Ruud Costers

In 2019 is voor het eerst sinds 1986 weer een nest van de **Bonte Strandloper** gevonden. Het lag met vier eieren in de Marker Wadden (Sovon-Nieuws 2019, nr.4).

Terrormeeuwen worden zij genoemd. Dit zijn de schaarse **Zilvermeeuwen** in vooral kustplaatsen die gespecialiseerd zijn in het uit je hand eten van patat of haring. Je kunt dit voorkomen door tegen een muur of onder een parasol te eten. En anders biedt het aanstaren van de meeuw soelaas (NRC Handelsblad, 13 augustus 2019).

Grote Stern met Zandspiering, De Putten, 20 augustus 2019.

Foto: Ruud Costers

Zoals gewoonlijk is afgelopen winter het waterpeil in De Putten verhoogd ten faveure van de broedende **Grote Sterns**. De kolonie groeide in de periode 2016-2019 van 104 via 2100 en 3400 naar 3500 paren (Natuurmonumenten, informatiepaneel).

IJzel kan een ware slachting onder vogels aanrichten. Peter Boer herinnert zich de ochtend van 9 februari 1966. Na een vorstnacht met storm, hagel en sneeuw volgde ijzel die aan de **Turkse Tortels** bleef plakken. De zware vogels tuimelden uit de slaapbomen, soms hun staart achterlatend. De meeste werden verpletterd door auto's of verdronken in de gracht. Van de 19 nog levende tortels konden 15 met succes ontdood worden (BLAD 2019, nr.59).

De sterkste afname in Nederland van de **Gekraagde Roodstaart** vond plaats tussen 1969 en 1993 tijdens 'De Grote Droogte' in de Sahel. Sindsdien regent het daar weer meer. Toch herstelt de populatie zich nauwelijks (Limosa 2019, nr.3/4).

Ondanks een verbod sinds 1999 worden in Zuid-Frankrijk iedere herfst nog 30.000 **Ortolanen** gevangen. Zij gelden als een delicatessen na vetmesten, onderdompelen in sterke drank, plukken en koken. Alleen de snavel blijft over. De afname sinds 1980 is 88 procent (het Vogeljaar 2019, nr.3).

In Europa nam het aantal vogels tussen 1980 en 2009 af met 421 miljoen (20 procent in 25 jaar). Vergelijkbaar is de afname in Noord-Amerika met drie miljard (bijna 30 procent in 48 jaar) tussen 1970 en 2018 (NRC Handelsblad, 24 september 2019).

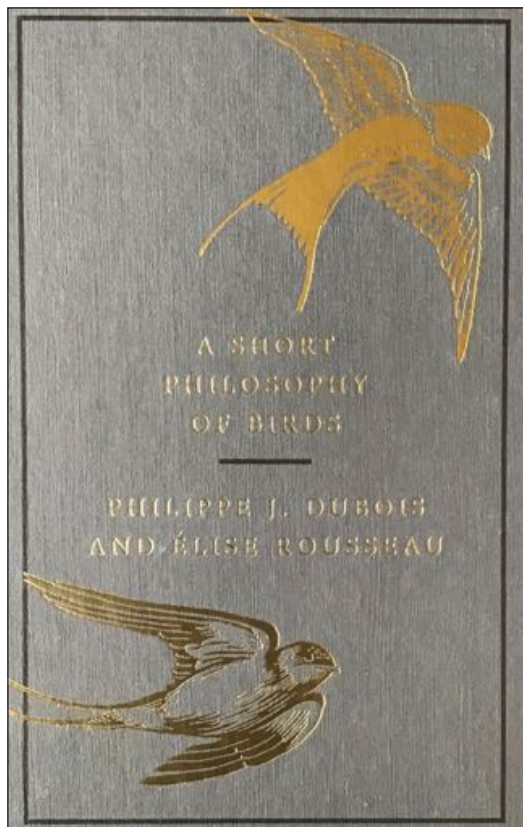
Het is in strijd met Europese natuurbeschermingsregels om huiskatten vrij buiten te laten lopen. Zij vormen een te grote bedreiging voor beschermde diersoorten (NRC Handelsblad, 27 november 2019).

We leven met te veel mensen op aarde. Dit kan zo niet verder. We moeten af van de gedachte dat economische groei niet geremd mag worden door een bevolkingsafname en moeten verstandige keuzes maken (Paul Kingsnorth in *Bekentenissen van een afvallig milieuactivist. Een radicaal andere kijk op natuurbescherming*, ISBN 978 90 450 4018 9).

Verzameld door Ruud Costers, ruudcosters@hetnet.nl

Boekbespreking: *A Short Philosophy of Birds*, door P.J. Dubois & É. Rousseau

Het aantal vogelboeken zit in de lift. Bij bol.com zijn momenteel bijna 600 boeken over vogels uit voorraad leverbaar. Het leuke van dit boekje, dat inmiddels in het

Nederlands is verschenen onder de titel *De 22 levenslessen die vogels ons leren*, is dat het niet gaat om soortherkenning, maar over filosofie. De schrijvers, een Franse ornitholoog en een Franse filosofe, hebben een aardig boekje gemaakt. Ze willen laten zien welke lessen vogels ons kunnen leren, in ons 21e-eeuwse bestaan. We staan als *Homo sapiens* dan wel aan de top van de evolutie, zijn heersers over de aarde, maar zijn we allemaal gelukkig? Ondanks onze rijkdom zijn er genoeg redenen tot zorgen: eenzaamheid, moeite hebben om contact te leggen, werkstress, liefdesproblemen.

Vogels worden al lang als voorbeeld gehouden. De Griekse godin Athene had een Steenuil als embleem. De witte duif staat als symbool voor hoop en vrede. In 22 korte hoofdstukken beschrijven de auteurs een levensthema aan de hand van een eigenschap van vogels. Vogels nemen tijd om te ruïen, ze zijn dan kwetsbaar maar moeten geduldig afwachten

tot ze weer sterk en mooi zijn. Moeten wij mensen ook niet eens tijd nemen om een ruiperiode in te lassen in ons jachtige bestaan? Het leven duwt ons voort, maar tijd voor reflectie kan geen kwaad.

Aan de orde komen levensthema's als kwetsbaarheid, gelijkheid, moed, liefde, reizen, schoonheid, dood. Thema's die iedereen zal herkennen. Aan de hand van een vogelsoort, of een eigenschap van vogels, reflecteren de auteurs in ieder hoofdstuk aan een levensthema. Wat voor strategie hebben vogels om taken tussen man en vrouw te verdelen? Wie is moediger, de arend of de Roodborst? Kunnen vogels ons laten zien wat liefde is? Genieten vogels als ze badderen? Waarom zijn sommige vogels polygaam en

ander monogaam? Wat kunnen we leren van een opportunistische vogel als de Roodborst?

Naast levenslessen bevat het boekje ook interessante weetjes over vogels, zoals bijvoorbeeld het seksleven van de Heggenmus. Die is expert in polygamie en polyandrie. Man en vrouw bouwen samen een nestje, maar beiden “swingen” dat het een lieve lust is. Het mannetje paart met elk gewillig vrouwtje dat in zijn territorium komt en ondertussen is het vrouwtje niet ongevoelig voor de avances van de buurman. Maar het gaat zelfs verder. Voordat het mannetje paart met een passerend vrouwtje pikt hij met zijn snavel in haar cloaca. Het lijkt een bizar voorspel, maar het gevolg is dat de cloaca van het vrouwtje zich samentrekt zodat het zaad van een vorige partner eruit komt. Na de paring zit dus zijn eigen zaad in het vrouwtje in plaats van dat van zijn rivaal.

Er staan ook mooie zinnen in het boekje. Bijvoorbeeld: de echte definitie van liefde is om elkaar eenvoudigweg lief te hebben, zoals duiven. Om gelukkig en aanwezig te zijn met onze geliefde, en niet ergens anders te willen zijn.

Het is een lief boekje, bijvoorbeeld om elke dag een hoofdstukje te lezen voor het slapen gaan, of om cadeau te geven. Er staan ook mooie pentekeningen in.

Philippe J. Dubois & Élise Rousseau, 2019. De 22 levenslessen die vogels ons leren. Kosmos Uitgevers, 157 bladzijden, € 15.

Arie de Wit, ariethewhite@gmail.com

De raadselvogel van Wim.

Illustratie: Wim Schols

Communicatie & Actualiteiten

Van het Bestuur

Algemene ledenvergadering 18 maart a.s.

De uitnodiging, de agenda en de jaarverslagen zijn aan deze Kleine Alk toegevoegd. Met een jarenlange traditie wordt gebroken:

Aanvangstijd: 20:00 uur

Sociaal Cultureel Wijkcentrum De Oever, Amstelstraat 1, 1823 EV Oudorp

Afslag A9

De Raad van State heeft het bestemmingsplan Afslag A9 nietig verklaard. Daarmee zou de afslag voorlopig van de baan zijn, omdat er een nieuwe bestemmingsplanprocedure gestart moet worden. Gemeente Heiloo heeft echter verzet aangetekend tegen het vernietigen van het Bestemmingsplan Aansluiting A9.

Alkmaarderhout / NW Ziekenhuis

Tegen de omgevingsvergunning is door ANIMO en Red de Hout bezwaar gemaakt.

Meeuwengedoo gebied

Het overleg met het Recreatieschap Geestmerambacht over een bruikleenovereenkomst voor het, met subsidie van de gemeente Alkmaar, realiseren van een meeuwengedoo gebied op het perceel ten oosten van de RWZI Geestmerambacht loopt nog.

De termijn bleek te kort om een sluitende begroting voor de werkzaamheden te krijgen. Voorlopig is het plan uitgesteld, maar de VWG gaat op zoek naar meer fondsen om het toch te kunnen realiseren.

Meeuwen in de stad

De ontheffing van gemeente Alkmaar, Haarlem en Leiden voor onderzoek naar het beheren van meeuwenoverlast is per 30 januari j.l. verlopen. Het verjagen van meeuwen en het verstoren van nesten is derhalve illegaal in 2020. De VWG probeert al vele jaren om een structurele oplossing te vinden voor de omgang met meeuwen.

Meeuwen horen tegenwoordig bij de stad en men zal moeten leren ermee te leven. Het gemeentelijke beleid zou zich op acceptatie moeten richten en de borden met een overlast veroorzakende schreeuwende meeuw leveren daar geen bijdrage aan.

Door-de-weekse excursies

De proef is geslaagd en deze excursies worden dan ook in 2020 voortgezet onder leiding van Ruud Costers. De excursies vinden in principe iedere 1e donderdag van de maand plaats, met de start om 10:00, een maximale duur van 2,5 uur en een maximale loopafstand van 7 km. Voor meer info zie de website.

Interne zaken

De wijzigingen van de statuten, het verlengen van de bestuurstermijn en het toevoegen van de ANBI-status, zijn door de notaris aangebracht en zullen binnenkort op de website worden aangepast.

Het Bestuur

Van de penningmeester

Nieuw rekeningnummer VWG

Gaarne de betaling van het lidmaatschap 2020 op het nieuwe bankrekening nummer van de Vogelwerkgroep Alkmaar nl: NL25 TRIO 0379 6386 73.

Nieuwe leden en opzeggingen tot 1 februari 2020

Nieuw

Arnold Gronert
Sandra den Hartigh

Opgezegd

Wil de Boer
Johan Bos
Luc Knijnsberg

Kees Hoope
Ries Ijsseldijk
Lia Vredenburg - Olbers

Peter van den Berg, penningmeester

Lezingen

Woensdagavond **20.00** uur Wijkcentrum De Oever, Amstelstraat 1, 1823 EV te Alkmaar (Oudorp). Zie ook www.vwg-alkmaar.nl.

KNNV-lezingen ("[KNNV]") vinden op woensdagen vanaf 20.00 uur plaats in Wijkcentrum Overdie, Van Maerlantstraat 8-10, 1813 BH Alkmaar. Zie www.knnv.nl/alkmaar (Agenda) voor die op zaterdagmiddagen vanaf 13:30 uur in Bezoekerscentrum "De Helderse Vallei", De Helderse Vallei 9-11, 1783 DA Den Helder.

18 maart: 20:00 Algemene Ledenvergadering, daarna

Zee- en kustvogels op de Nederlandse Noordzee: in conflict met de 'groene' energietransitie? door Maarten Platteeuw

Nederland loopt binnen de Europese Unie achter bij het realiseren van meer duurzame vormen van energie-opwekking. Het zijn vooral de plannen voor grootschalige aanleg en exploitatie van offshore windparken op het Nederlandse deel van de Noordzee die

ons onze afgesproken klimaatdoelstellingen moeten helpen halen. De grote inspanning die Nederland nu beoogt te leveren op het gebied van 'wind op zee' lijken op het eerste gezicht goed nieuws voor mensen met een 'groen hart'. Niettemin dienen juist ook dit soort 'groene' initiatieven degelijk getoetst te worden op hun mogelijk negatieve effecten op het ecologisch functioneren van het voorsnog nog vrijwel onaangetaste natuurlijke systeem van de Noordzee, met zijn bodemfauna, zijn vissen, zijn zeezoogdieren en (uiteeraard) ook zijn vogels. Als 'nieuwe' speler op de open zee dient de offshore wind-industrie duidelijk aan te tonen dat de beoogde massale operationalisering

Windmolenpark voor de Nederlandse kust.

Foto: Jan Stok

van wind op zee niet ten koste gaat van de leefbaarheid van dit ecosysteem voor o.a. zee- en kustvogels. Dit biedt de kans en de financiële mogelijkheden om beter en dieper inzicht te verkrijgen in waar en wanneer zeevogels de zee gebruiken en wat ze daar precies doen. Hopelijk bieden deze onderzoeksmogelijkheden ons niet alleen de mogelijkheid om wind op zee in goede banen te leiden, maar ook om sowieso meer over zeevogels en hun kwetsbaarheden te weten te komen.

15 april: *Brits Columbia, West-Canada* door *Otte W. Zijlstra*

In juni 2017 heb ik dit gebied bezocht in een grote camper. We landen in Vancouver en bezoeken de volgende dag het grote Stanley Park waar we mooi de Amerikaanse Helmspecht bezig konden zien. Het oude centrum met mooi uitzicht op de haven is ook de moeite waard. Daarna naar Vancouver Eiland voor de beren in Telegraph Cove en Orka's in Victoria. Het is een lang gerekt eiland bijna zo groot als Nederland. Ook de Amerikaanse Zeearend zien we regelmatig. Naast deze grootste soort die we gezien hebben komt hier ook het kleinste vogeltje voor: een kolibrie. Die verwacht je niet op deze breedtegraad! Ze overwinteren in Mexico. Nadat we Tofine en Port Alberni bezocht hebben zoeken we het vasteland weer op en zijn weg naar Whistler waar in

Roodborstlijster.

Foto: Otte Zijlstra

2010 de winterspelen werden gehouden. Via Kamloops vervolgen we onze weg naar Wells Gray, een provinciaal park waar we Zwarte Beren zullen zien, maar ook een Cederpestvogel. We vervolgen onze weg naar Mount Robson, met bijna 4000 meter de hoogste berg van de Rockies en met besneeuwde toppen. We vervolgen onze weg naar de beroemde Ice-Way die loopt van Jasper naar Banff. Onderweg diverse soorten eekhoorns en *chipmunks* gezien. Bij Maligne Lake konden we nestelende Raven waarnemen en een Amerikaanse Waterspreeuw. Op een ruim opgezette camping broedde een Drieteenspecht! De Rockies: landschappelijk een fenomeen, omlijst door indrukwekkende gletsjers en blauwe meren. Columbia Ice-fieldcentrum bezocht en ook een tocht op de gletsjers gemaakt; elk jaar worden ze kleiner, maar nog steeds indrukwekkend. De hooggelegen meren zoals Lake Louise en Lake Moraine mogen niet gemist worden! Indrukwekkend blauw gekleurd. Hier ook de Harlekijneend en Taigagaai. We vervolgen onze weg naar Canmore waar we het informatiecentrum bezocht hebben. Ook hier nog een leuke camping met een meertje waar we een Visarend en een Killdeerplevier zagen. Op naar Calgary en terug naar Schiphol de vier weken zaten erop.

20 mei: *Door leden voor leden*

Hierbij de oproep aan leden die op deze laatste lezingenavond van het seizoen hun plaatjes willen vertonen.

Peter van den Berg & Peter de Greeuw

[KNNV] John Scheepe, ivn.egmonderhout@gmail.com

Excursienieuws

De excursies vertrekken vanaf de parkeerplaats achter station Alkmaar, tenzij anders vermeld. Dat is het geval bij de **proef met doordeweekse wandelexcursies** o.l.v. Ruud Costers.

Zie ook www.vwg-alkmaar.nl, www.knnv.nl/alkmaar (Agenda) en voor andere excursies www.staatsbosbeheer.nl, www.buitencentra.nl en www.landschapnoordholland.nl/activiteiten.

Donderdag 5 maart, wandelexcursie 2,5 uur, vertrek 10:00 uur
o.l.v. Ruud Costers, zie website.

Zaterdag 14 maart, hele dag, vertrek 8:00 uur
Gooimeerkust o.l.v. Tom Damm

Vogels kijken langs de Gooimeer kust in Huizen. In dit jaargetijde zijn er een aantal watervogels die alleen in dit jaargetijde te zien zijn. Bijvoorbeeld de Brilduikers en Kleine Zwanen, die hier overwinteren. In de bomen en struiken van het park achter de dijk zijn verschillende zangvogels te zien of te horen, zoals Appelvink en Goudvink.

Donderdag 2 april, wandelexcursie 2,5 uur, vertrek 10:00 uur
o.l.v. Ruud Costers, zie website.

Zaterdag 11 april, hele dag, vertrek 7:00 uur
Hoge Veluwe o.l.v. Jan Stok

In april zijn al veel bosvogels terug en we hopen, een flink aantal broedvogels tegen te komen zoals Kuifmees, Gekraagde Roodstaart, Bonte Vliegenvanger, Draaihals. Misschien dat we al onderweg een bijzondere soort tegen komen, je weet maar nooit.

Houd rekening met een entreeheffing. We bezoeken een groot deel met de auto, maar gaan 's middags ook stukken fietsen en wandelen.

Donderdag 7 mei, wandelexcursie 2,5 uur, vertrek 10:00 uur
o.l.v. Ruud Costers, zie website.

Donderdag 4 juni, wandelexcursie 2,5 uur, vertrek 10:00 uur
o.l.v. Ruud Costers, zie website.

Zondag 14 juni, hele dag, vertrek 7:00 uur
Onnerpolder / Zuidlaardermeer e.o. o.l.v. Pierre van der Wielen

In de nieuwe natuurontwikkelingsgebieden rond het Zuidlaardermeer broeden Witwangsters, Geoorde futen, Steltkluten en Zomertalingen. En dat naast algemene soorten als Zwarte stern, Roerdomp, Porseleinhoen en Zeearend. Als toetje kunnen we ook nog naar Fochteloo en/of Diependal dat er een half uurtje rijden vandaan ligt.

Andere datums: 11 juli, 8 augustus, 12 september, 10 oktober, 14 november.

Excursie naar Zuidlaardermeer op 6 juni 2015. Een volle vogeltribune bij de Onnerpolder.

Foto: Jan Stok

Het wordt op prijs gesteld als u zich uiterlijk drie dagen voor aanvang van de excursie aanmeldt, zodat tijdig de beschikbaarheid in de auto's kan worden geregeld, zie onder. Er wordt voor de auto's gerekend met een tarief van 20 cent per kilometer. We raden de bestuurders aan in het bezit te zijn van een inzittendenverzekering. Deelname aan de excursies geschiedt volledig op eigen risico van de deelnemer(s).

Bert de Haan, gj.dehaan@zonnet.nl of (072) 515 48 05 of (065) 061 41 13
[KNNV] John Scheepe, ivn.egmonderhout@gmail.com, www.knnv.nl/afdeling-alkmaar/lezex

Oproep

Haal de Smient van de vrijstellingenlijst!

Beste leden van de VWG Alkmaar e.o.,

Graag wijs ik jullie op de actie die de Milieufederatie Zuid-Holland is gestart om in de provincie Zuid-Holland de Smient van de vrijstellingenlijst te halen en vraag ik om jullie om jullie steun daarvoor.

Met de herziening van de Omgevingsverordening Zuid-Holland ontstaat een geschikt moment om in te zetten op het schrappen van de Smient van de vrijstellingenlijst waardoor het voor de provincie lastiger wordt om toestemming te geven voor afschot.

De Milieufederatie Zuid-Holland wil daar in ieder geval in een gezamenlijke zienswijze op aandringen. Om de boodschap uit de zienswijze extra kracht bij te zetten, is de Milieufederatie Zuid-Holland een petitie gestart waarmee iedereen de provincie op kan roepen de vrijstelling voor de Smient te schrappen, zie:
<https://milieufederatie.nl/project/help-ons-mee-roep-de-provincie-zuid-holland-op-om-de-smient-beter-te-beschermen/>.

Alle ondertekeningen van de petitie komen bij de Milieufederatie Zuid-Holland binnen en die kunnen dan als bijlage aan de gezamenlijke zienswijze worden toegevoegd.

De SVN wil graag helpen om zo veel mogelijk steun te verzamelen voor de actie van de Milieufederatie Zuid-Holland. Wij vragen dan ook onze leden om te helpen door de petitie zo veel mogelijk te verspreiden onder jullie leden, achterbannen en netwerken zodat we met elkaar zo veel mogelijk handtekeningen kunnen verzamelen en daarmee de politiek kunnen overtuigen dat het nu echt eens definitief klaar moet zijn met het afschot van Smienten in Zuid-Holland.

Smienten in polder Zeevang, februari 2016.

Foto: Erwin van Saane

Want ondanks de overwinning van de Milieufederatie Zuid-Holland bij de rechtbank vorig jaar, stelt het feit dat de provincie Zuid-Holland in hoger beroep is gegaan nog niet voldoende gerust. Het zou dus in ieder geval erg helpen als de vrijstelling geschrapt gaat worden!

Ik vertrouw erop jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Henk van der Leest, secretaris Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland,
www.vogelwerkgroepennh.nl

Oproep

Biodiversiteitsjaars Alkmaarderhout

De Alkmaarderhout is het oudste stadspark van Alkmaar. Een park met oude dikke bomen, massale bloei van Daslook, vleermuizen wanneer het donker wordt. Maar ook een park met bloemrijke graslanden en poelen vol leven. Het park staat onder druk. Er wordt aan de randen geknabbeld. Het ziekenhuis wil uitbreiden en voor de ambulances wordt een nieuwe weg aangelegd.

Een oud stadspark zit vol planten en dieren. Hele gewone, zoals Koolmees, Fluitenkruid en Aardhommel. Maar ook meer bijzondere soorten voor in de stad, waaronder Knikkend Palmpjesmos, Moeraswespenorchis en Boomklever. De Alkmaarderhout staat bekend om de stinzenplanten, de paddenstoelenrijkdom langs de Wilhelminalaan, georoffel van spechten in het voorjaar.

In 2020 gaan we de biodiversiteit van de Alkmaarderhout nader in kaart brengen. Wat voor planten groeien er allemaal? Welke bijen, wantsen, vlinders, sprinkhanen en andere insecten komen er voor in 'De Hout'? En hoe staat het met de nachtvlinders, paddenstoelen, enz.? Het hele jaar door gaat er geteld en geïnventariseerd worden, met als resultaat aan het eind van het jaar een goed beeld van de grote soortenrijkdom van het gebied.

Iedereen kan meedoen met het in beeld brengen van de biodiversiteit. Het werkt heel eenvoudig. Wanneer je door 'De Hout' loopt en je ziet een plant of dier, voer de waarneming dan in op Waarneming.nl. De waarneming verschijnt dan vanzelf op de spe-

Massaal bloeiend Daslook.

Foto: Jan Stok

ciale BioBlitz-pagina die daar voor het Biodiversiteitsjaar Alkmaarderhout is aange-
maakt. Hierop zijn alle waarnemingen te zien en er wordt een actuele stand weergege-
ven van het aantal gevonden soorten. Naast individuele waarnemingen worden er dit
jaar verschillende inventarisatie-excursies georganiseerd in 'De Hout'.

Ik ben benieuwd wat er allemaal wordt gezien komend jaar in de Alkmaarderhout.
Doe mee en draag ook een steentje bij aan het in beeld brengen van de biodiversiteit!

Pieter Korstanje, f2hheipie@hetnet.nl

Oproep

Leerling/assistent vormgever gezocht

Al meer dan 25 jaar wordt de opmaak van ons blad De Kleine Alk op zeer professionele wijze vormgegeven door Peter van Brandwijk. Wij zijn hem zeer dankbaar voor deze lange staat van dienst en hopen dat hij ons nog enige tijd hiermee kan en wil blijven helpen. Niettemin lijkt het ons, met het oog op de toekomst, verstandig om bij onze leden een oproep te doen voor assistentie van Peter in deze taak, zodat we ook op langere termijn de opmaak van ons geliefde blad in goede handen kunnen blijven leggen. Wie werpt zich op om leerling / assistent van Peter te worden?

Het Bestuur/Redactie

Al 50 jaar zetten we de
BLOEMETJES
BUITEN

**7 DAGEN
PER WEEK
GEOPEND**

Intratuin Heerhugowaard

Zuidpoort 1, 072-5757157

intratuinheerhugowaard.nl

Natuurlijk! Intratuin

Oproep

Watervogeltellingen en -cursus

In ons werkgebied worden jaarlijks gebieden geteld voor de Midwintertelling die half januari in heel Europa plaatsvindt. In verschillende delen van ons land worden bepaalde watervogelrijke gebieden zelfs maandelijks geteld, maar bij ons gebeurt dat nauwelijks. We willen graag mensen enthousiast maken voor watervogeltellingen in het alge-

Meeuwen op het strand. Wie gaat de uitdaging aan?

Foto: Jan Stok

meen en voor maandelijks in het bijzonder. Daarom willen we middels dit bericht peilen in hoeverre hier belangstelling voor is en voor een watervogelcursus in samenwerking met Sovon.

Tom Damm, namens Natuurwetenschappelijke Commissie

Waarnemingen november 2019 t/m januari 2020

Pierre van der Wielen

HBZ = Hondsbossche Zeewering

NHD = Noord-Hollands Duinreservaat

TBaZ = Telpost Bergen aan Zee

TCa = Telpost Camperduin

VHPP = Verenigde Harger- en Pettemerpolder

Deze periode werden 19.246 waarnemingen ingevoerd. Deze vaak wat saaie en natte winter bleek toch niet zo'n belemmering voor veel vogelaars om lekker het veld in te gaan en hun waarnemingen in te voeren.

Gedurende de gehele periode werden af en toe **Parelduikers** gezien die langs Camperduin vlogen. In totaal zijn er acht ingevoerd. Op 16 november en 9 december vloog een **Ijsduiker** langs Camperduin naar zuid. Van Oudejaarsdag tot 19 januari werd regelmatig een **Kuifduiker** gezien voor de Hondsbossche. Een **Geeoorde Fuut** verbleef tussen 1 en 30 november op De Putten. Op 10 november zat er ook één in de Wimmenummerduinen. Het was landelijk een matig seizoen voor **Vaal Stormvogeltjes**. In onze regio werd er één doorgegeven, op 9 november langs Camperduin. Op 19 januari werd daar ook nog een langsvliegende **Noordse Stormvogel** gemeld.

Nog steeds op Camperduin vloog op 11 december een **Kuifaalscholver** voorbij. Er werden deze winter maar weinig **Roerdompen** gemeld. Op 14 november één bij Rustenburg, de gehele periode maximaal één in de Kleimeer en op 26 januari vloog er één over de Philisteinsche Polder bij Bergen. Op 20 januari zat er een **Kleine Zilverreiger** nabij Oterleek. **Grote 'Zillies'** blijven maar toenemen en werden uit het gehele werkgebied gemeld met soms flinke groepen zoals 14 in Polder Mijzen en 28 nabij het Alkmaardermeer. Deze laatste waarnemingen was waarschijnlijk een voorverzamelplek op weg naar de slaapplek. Op 1 en 2 januari zat er een **Ooievaar** in de Oosterhout. De gehele winter verbleef er een jonge **Lepelaar** rond de plassen bij de Kleimeer.

Deze winter verbleven tot maximaal 19 **Kleine Zwanen** in de Polder Mijzen. Dat zijn er meer dan dat er in de voormalige hotspot Wieringermeer verbleven! Bizar die snelle afname van deze soort. **Wilde Zwanen** werden her en der nabij de kust gezien met op 3 november tien stuks over het NHD en op 7 januari twee exemplaren daar ter plaatse. Op 21 november vlogen er twee over De Krim en de laatste waren 6 stuks in de Mijzenpolder op 23 januari. Tussen 14 en 25 november trokken kleine aantallen **Kleine Rietganzen** over de telposten langs de kust. Op 27 en 28 december verbleven er 20 nabij Groet en vanaf 13 januari werden de eerste vogels die België alweer omruilden voor Friesland overtrekkend gezien: 73 op de 13^e en maar liefst 540 op de 27^e. De eerste **Dwergganzen** werden op 26 december gezien. Die dag verbleven er 56 achter De Putten. In de weken daarna bleken de vogels soms lastig en vaak meer verspreid dan in voorgaande jaren zodat vaak slechts kleine aantallen werden ingevoerd. Begin januari bleek vrijwel de volledige groep weer in Strijen te zitten en werden hier slechts kleine aantallen gemeld. Op 24 januari werden er weer 35 gemeld. Op 29 december werd nog een hybride **Kol- x Dwerggans** gemeld.

In deze zelfde polder verbleven vanaf 29 december weer regelmatig **Witbuikrotganzen**. Eerst een familiegroepje van vier, vanaf de 31^e zaten er negen en vanaf 10 januari 17. De laatsten werden op 19 januari gezien. Voor zo'n zachte winter nogal opvallende aantallen en ook in Zeeland zat een flinke groep (29) en op Wieringen en Friesland 10 tot 20 stuks. Tussen 17 en 22 november werd regelmatig een **Roodhalsgans** gezien in de Eilandspolder. In de polders rond De Putten werd tus-

sen 28 december en 3 januari ook een exemplaar gezien. Ook het erf met de groep Roodhalzen nabij Oterleek trok om de een of andere reden plots wat belangstelling. En nu we het toch over dubieuze zwemvliezen hebben... op 31 december dobberde er een **Krooneend** in de Wimmenummerduinen en van 1 tot 13 januari zat er één in Heiloo. De bekende escape **Buffelkopeend** werd in december een paar keer gemeld vanuit het Geestmerambacht. En ook **Kokar de zaagbek** zit nog op zijn plasje in Heerhugowaard. De enige **Nonnetjes** waren twee vrouwtjes die geruime tijd op De Putten verbleven. Op 5 november en 14 december vloog telkens één **IJseend** langs Camperduin naar het noorden.

Hartje 'winter' werden nog heel regelmatig **Bruine Kiekendieven** gemeld. Er verbleef er regelmatig één boven het rietveld in het Alkmaardermeer, één in de Kleimeer, één nabij Heiloo, twee in de Eilandspolder, twee nabij Limmen en twee nabij de Abtskolk. Nogal opvallend aangezien we voorgaande jaren nauwelijks of geen Bruine 'kieken' zagen.

In deze drie maanden werden slechts vier waarnemingen van **Patrijzen** ingevoerd... Op 3 november vier op de HBZ, op 4 december vijf in de Limmerpolder, de volgende dag acht nabij Petten en de laatste acht op 8 december bij Zuid-Schermer. Op vier data werd telkens één **Paarse Strandloper** in De Putten gezien. Op 10 januari zat er ook nog één in de Kerf. Er overwinterden ruim 260 **Kemphanen** in de VHPP. De enige **Rosse Franjepoot** vloog op 27 januari langs Camperduin.

Middelste Jagers vlogen op 9 en 30 november en ook nog één op 4 januari langs Camperduin. Op 3 december vloog een **Zwartkopmeeuw** langs Camperduin en op 4 januari zat er één nabij Petten. Er werd slechts één **Geelpootmeeuw** gemeld. Op 14 januari zat een adulte in de Eilandspolder. '**Ponten**' waren iets algemener met op 20 december een adulte in De Putten, de volgende dag een 1e kj langs Camperduin, op

Adult Zwartkopmeeuw in winterkleed.

Foto: Erwin van Saane

1 januari een 2e kj op het strand bij Bergen en de laatste op 31 januari in De Putten. Een **Grote Burgemeester** vloog op 16 januari langs Camperduin. Op 10 december werd nog een winterse **Grote Stern** gemeld langs Camperduin en op 31 januari werd een exemplaar eerst langs Den Helder en zo'n 2,5 uur later ook langs Camperduin gezien.

Weer op Camperduin werd op 10 november een langsvliegende 1e kj **Zwarte Zeekoet** gezien. Tussen 5 en 20 november werden van daar 15 **Kleine Alken** gemeld. Op 10 november zat er één bij Soeckebacker in het NHD. Tussen 6 november en 6 januari werden op Camperduin (waar anders?) vier **Papegaaiduikers** gemeld. Ook werd op 9 december bij Bergen aan Zee nog een dode gevonden. De gehele maand december verbleven er minimaal twee **Velduilen** op de HBZ en de aangrenzende VHPP. Op 7 december werd er ook nog één in de Zuurvensepolder gezien.

Er was een spannende claim van een **gierzwaluw** op 21 december boven de Schoorlse Duinen. Bijna verwacht inmiddels in het late najaar waren **Vale Gierzwaluwen**. Op 5 november werd er één boven de Wimmenummerduinen gemeld en op 9 november één mogelijke boven Heiloo. Beide zijn echter niet gefotografeerd dus het is maar zeer de vraag of ze aanvaardbaar blijken. Tussen 1 en 17 november werden acht waarnemingen van **Strandleeuweriken** ingevoerd. Op 1 en 3 november tot 13 stuks nabij De Putten. De andere waarnemingen waren in deze zelfde omgeving maar dan telkens twee exemplaren. Op 8 november vloog er een **Grote Pieper** over de Kerf en op 22 november weer eens één over de telpost in Bergen aan Zee. Een **Siberische Boompieper** vloog op 9 november over het NHD.

Een **Pestvogel** vloog op 5 november over BaZ. De volgende zat op 10 november in De Noord en op de 18e vloog er één over het Vogelwater. Op 21 november zat er één in Egmond aan de Hoef en de laatste twee vlogen op 10 december over Schoorl. Bijzonder laat was de **Gekraagde Roodstaart** die op 4 november op de HBZ zat. De bekende **Cetti's Zangers** lijken nog allemaal aanwezig – het is ook niet direct een winter waarin er een hoop sneuvelen door de strenge vorst – en op 3 november werd er weer één op een nieuwe plek gezien, de Abtskolk. Een late **Braamsluiper** zat op 17 november in het NHD. Zoals de waarnemer zelf al aangeeft zou dit ook een Siberische kunnen zijn maar blijkbaar waren daar geen echte aanwijzingen voor te zien.

In lijn met de landelijke afname werd deze periode maar één waarneming van een **Roek** ingevoerd. Op 1 november vloog er één over de TBaZ. Op 3 november werd er een **Bonte Kraai** gezien in de VHPP. Op 5 november trok er een **Europese Kanarie** over TBaZ. Er waren drie waarnemingen van **Fraters**. Op 3 november twee in VHPP en op 6 november twee over Camperduin (dezelfde?) en de laatste op 10 november over de HBZ. Tussen 3 en 30 november waren er vijf waarnemingen van telkens één **Geelgors** over telposten langs de kust en het NHD.

Pierre van der Wielen, jocotoco@hotmail.com

Na de stikstofcrisis, waar ik de vorige keer over vertelde, zijn we beland in de PFAS-depressie. Die van stikstof zagen we al jaren geleden aankomen, die van PFAS kwam als een complete verrassing. Met piepende remmen kwam de bouwwereld tot stilstand.

PFAS staat voor PerFluorAlkylStoffen. Het is een groep chemische stoffen – het zijn er ongeveer 6.000 – die door mensen is gemaakt en niet van nature in het milieu voorkomt. Ze zijn water-, vet- en vuilafstotend en worden toegepast in onder andere kleding, bakpapier, blusmiddelen, anti-aanbaklagen van pannen en cosmetica. We hebben er allemaal profijt van. De pannenkoek en het eitje glijden lekker van de pan. Het probleem van deze stoffen is dat je er ziek van kunt worden. Als u hier meer over wilt weten, ga dan naar de film Dark Waters, die momenteel in de bioscopen draait. Dat is niet de nieuwe Star Wars, maar een film over een juridisch gevecht tegen de firma Dupont, een chemiereus, in Amerika. Zij hebben in West-Virginia een teflon-fabriek en die stootte een stof uit, PFOA, en die stof behoort tot de PFAS-familie. Teflon kreeg een brede toepassing in allerlei huishoudelijke producten, zoals anti-aanbakpannen. Duizenden mensen in de omgeving van de fabriek werden ziek, de koeien van een boer gingen dood. Als David tegen Goliath procedeerden ze tegen Dupont, en wonnen. Ze kregen flinke schadevergoeding en PFOA mag niet meer worden gebruikt in huishoudelijke producten.

PFAS zitten niet alleen in heel veel producten maar ook in ons afval en afvalwater. Via die route en via uitstoot uit fabrieken zitten PFAS inmiddels in de bodem, in het oppervlaktewater en in de waterbodems. Het zit ook in ons bloed. Onze nationale overheid besloot een half jaar geleden een tijdelijke norm te stellen voor het verplaatsen van grond uit bouw- en baggerprojecten. Die norm werd uit veiligheidsoogpunt heel laag gekozen, maar dat leidde ertoe dat er geen grond meer kon worden verplaatst want PFAS zit overal in de grond. En dus kwam de bouwwereld, die al geplaagd werd door stikstof, nog verder tot stilstand. Sinds november zijn de toepassingsnormen enigszins opgerekt en volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zijn die normen veilig voor mens, plant en dier.

Moeten we ons nu zorgen maken? Niet over onze gezondheid, de concentraties in de bodem zijn laag. Wel zorgwekkend is dat deze stoffen zich in het milieu kunnen ophopen zodat ze op de lange duur een probleem kunnen vormen voor dieren in de top van de voedselketen, zoals zoogdieren en vogels. En zo is de term vogel in de Ogrut toch nog gevallen. Volgende keer weer een vrolijk verhaal. Daar zijn we wel aan toe, denk ik!

Arie de Wit, ariethewhite@gmail.com